

Национални програм мера за спречавање ширења и сузбијања штеточина на виновој лози (род *Vitis*) – важан водич за све виноградаре и стручњаке из области агрономије

Автор(и): Растителна заштита
Дата: 15.08.2024 Брой: 8/2024

Gajenje vinove loze u Bugarskoj datira još iz antičkih vremena. Kao rezultat povoljnih agrometeoroloških, zemljišnih i demografskih uslova, dugogodišnje iskustvo je akumulirano i razvijeno u gajenju biljaka vinove loze. Obezbređeni su i prinos i proizvodnja visokokvalitetnog proizvoda, kako za stonih tako i za vinske sorte grožđa. Visoki savremeni zahtevi pomera fokus

производnje grožđa ne samo u pogledu prinosa, već i u pogledu kvaliteta ubranog proizvoda, uključujući izgled, organoleptička i tehnološka svojstva, a napori su usmereni ka gajenju zdravih biljaka i proizvodnji proizvoda bez zaostalih količina pesticida. Pojava, širenje i umnožavanje novih štetočina kao rezultat intenziviranog kretanja ljudi i robe suočava vinogradare sa mnogim poteškoćama i neizvesnostima. Jedan od glavnih problema sa kojima se vinogradari suočavaju je zaštita useva od bolesti i štetočina. U zavisnosti od agrometeoroloških uslova, ekonomski značajne štetočine kao što su plamenjača vinove loze (*Plasmopara viticola*); pepelnica vinove loze (*Oidium tuckeri*); siva trulež (*Botrytis cinerea*); ekscorioza vinove loze (*Phomopsis viticola*); lozina smotavka (*Lobesia botrana*); lozina štitasta vaš (*Pulvinaria vitis*); žuti grinja vinove loze (*Eotetranychus pruni* (*Schizotetranychus viticola*)) se godišnje razmnožavaju u vinogradima i uzrokuju gubitke. Pod pogodnim uslovima, mnoge druge štetočine takođe mogu da se pojave i umnožavaju na lozi koje, kao rezultat svojih životnih procesa, mogu doprineti smanjenju prinosa i pogoršanju kvaliteta proizvoda. Cilj novih zahteva Evropske politike u vezi održive upotrebe pesticida je ambiciozan program za značajno smanjenje njihove upotrebe. Prioritet strategija "Zeleni dogovor" i "Od farme do viljuške" je zaštita prirode, obezbeđivanje zdrave hrane i podrška poljoprivrednicima.

Izrada Nacionalnog programa mera za sprečavanje širenja i suzbijanje štetočina vinove loze (rod *Vitis*) ima za cilj da ograniči širenje određenih bolesti i štetočina i održi zdrave vinograde. Program pokriva ceo period gajenja vinove loze – od fenološke faze "mirovanje", tokom celog vegetacionog perioda do "početka opadanja lišća". Program uglavnom razmatra štetočine za koje je vreme prvih mera suzbijanja od izuzetnog značaja, kako se ne bi dozvolila oštećenja biljaka, gubici i pogoršanje kvaliteta proizvoda. Predviđena je primena specifičnih mera hemijskog suzbijanja za određene štetočine, kako sledi:

Pepelnica vinove loze – Oidium tuckeri

Protiv uzročnika pepelnice – pre početka zimskog mirovanja, pre jesenjih mrazeva i opadanja lišća, izvršiti tretman sredstvom za zaštitu bilja koje sadrži aktivnu supstancu sumpor. Cilj je smanjenje prezimljavajućeg inokuluma patogena (uzročnika bolesti) na vinovoj lozi, što će obezbediti normalan razvoj biljaka na početku vegetacionog perioda i smanjiti broj tretmana u toku sezone. Ovo je mera zaštite bilja koja nije popularna među vinogradarima u Bugarskoj, ali je primenjuju vodeće evropske zemlje vinogradarstva. Predlog su dali naučnici sa Poljoprivrednog univerziteta – Plovdiv, kao rezultat sprovedenih istraživanja.

Ekskorioza vinove loze – Phomopsis viticola

Tretman biljaka protiv uzročnika ekskorioze vinove loze (*Phomopsis viticola*) na samom početku vegetacionog perioda (od fenološke faze "početak bubrenja pupoljaka" do fenološke faze "treći list razvijen") je još jedan ključni trenutak koji vinogradari često propuštaju, dok je bolest posebno štetna za mlade izbojke. Dovodi do odumiranja primarnih pupoljaka, izduživanja krakova i njihovog sušenja.

Lozina štitasta vaš – Pulvinaria vitis

Posebna pažnja u Programu posvećena je "vektorima" – organizmima koji prenose i šire uzročnike biljnih bolesti (virusnih, fitoplazmi). Lozina štitasta vaš (*Pulvinaria vitis*) je vektor brojnih virusnih bolesti vinove loze. Program predviđa smanjenje prezimljavajuće populacije štetočine primenom sredstva za zaštitu bilja sa aktivnom supstancom parafinsko ulje.

Zlatno žućenje vinove loze (Flavescence dorée)

Program predviđa suzbijanje vektora, američke cikade vinove loze (*Scaphoideus titanus*), nosioca fitoplazme *Flavescence dorée phytoplasma-PHYP64*, uzročnika zlatnog žućenja vinove loze (*Flavescence dorée*). Fitoplazma je uključena u Prilog II Izvršne uredbe (EU) 2019/2072, u "Listu karantinskih štetočina Unije i njihove odgovarajuće kodove"; Deo B – "Štetočine za koje se zna da se javljaju na teritoriji Unije". Američka cikada vinove loze, nosilac fitoplazme, je otkrivena na teritoriji Bugarske. Neke evropske zemlje (Francuska) već sprovode programe za obaveznu insekticidnu obradu ili za sanitarno rušenje loza, s ciljem ograničavanja širenja zlatnog žućenja vinove loze (*Flavescence dorée phytoplasma*).

Ovaj Nacionalni program je namenjen stručnjacima iz oblasti agronomije i poljoprivrednicima.

Program je izrađen na osnovu člana 2 Zakona o zaštiti bilja i Naredbe br. RD 09-629/27.06.2023 ministra poljoprivrede i hrane, od strane radne grupe koja se sastojala od službenika Ministarstva poljoprivrede i hrane; Bugarske agencije za bezbednost hrane; Regionalnih direkcija za bezbednost hrane – Burgas; Varna; Pazardžik; Plovdiv; Stara Zagora; Centra za procenu rizika u lancu ishrane (RACFC) – Sofija; Poljoprivrednog univerziteta – Plovdiv; "Fakulteta za agronomiju" pri Univerzitetu za šumarstvo – Sofija; "Instituta za vinogradarstvo i vinarstvo" (IVE) – Pleven.

Pogledajte Nacionalni program mera za sprečavanje širenja i suzbijanje štetočina vinove loze (rod Vitis) **OVDE**